

HEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Székesfehérvár XXV. év. 287.

1918. Kedd dec. 17.

Előfizetés helyben, vidéken:
1 óra 2:50 K | 1 óra 2:50 K
1 évre 30 K | 1 évre 30 K

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent István-tér 1. Telefon 208

Felcélós szerkesztő: Hajós József

A keresztény szocialisták gyűlése.

Hatalmas népgyűlést rendeztünk vasárnap délután a székesfehérvári ker. szocialisták népszövetségiéi tábora a vármegyeház nagytermében. A termek utolsó zugig megtöltötte a lelkes férfiak és nők serege. A gyűlésen, melyet rendezői csupán a keresztény szocialista érzelmi közönség számára hirdettek, 50-60 főből álló szocialistákra csapott is megjelent s fejelemmel viselkedésével s a szólásszabadság zsanonk elnyomásával mindenáron botrányba akarta fullasztani a gyűlést. Maga az, hogy ő is megjelentek a gyűlésen, nem lett volna baj, mert hiszen értelemmel közbeszóval mindenki előtt nyilvánvalóvá lettek. A ker. szocialista érzelmi közönség mindvégig nyugodtan s méltóságteljesen viselkedett s ennek köszönhető, hogy az előre kicsínált provokáció eredménytelen maradt. Nem gondoltunk meg, hogy a szocialistákra pártvezetőség szolidaritást vállal az ilyen értelemkedőkkel, mert nem lehetett fel, hogy a gyűlékezési és szólásszabadságot csupán maguk számára akarnák fenntartani s így az új pánczéltársaságot is s a régiél százszor gonoszabb tarabontok bírodalmává kívánják tenni. Ebből nem kerünk s ellene, mint a lélekgyilkolás legalaválóból fajtája ellen, utolsó lehetetlenig fogunk harcolni.

A gyűlést Csúcs István teológus tanár a Népszövetség helyigazgatója nyitotta meg s bemutatva Apáthy Lászlót, a központ kiküldöttjét, ki csak a napokban érkezett meg a fraancia frontról s eljött, hogy a veszélyben forgó keresztény s magyar érdekek védelmére feltűzölje a lelkeket. Apáthy László rokon-szenven megjelenésű, bátor fellépésű s kitűnő organumu szónok. Arról beszélt, hogy mit akarunk mi ker. szocialisták? Ismertetette a ker. szoc. program főbb pontjait s kifejtette, hogy mi az, ami bennünket a szocialistáktól elválaszt? A nemzeti érzés s a valláshoz s a vallásérköleshez neveléshez való ragaszkodás. Találunk példaképmutatóba a vallástalanság zsmorura következményeit s mikor lelkes, bátor hitvalló beszédet befejezte, a hallgatóság hosszas tapással és éljenzéssel jutalmazta a nemes veretű szónokot.

Utána Ketskés Elek a ker. szocialis eszmék ezen rendithe-

telten harsoga szót az ő mindig találó s elevenre tapintó modján s eles szavakkal utat vezetett a szocialdemokrata terror ellen s követelte, hogy a racionálisan vendégek vagy kotrodjanak vagy viseljék magukat tisztoságesen. Különcsen megbelyegezte, hogy egyedül a magyarországi szocialdemokraták mernek dicsekedni a nemzetközi séggel, amikor minden más nemzet a nemzeti érzés és öntudat sziklaalapjára helyezkedik.

Ketskés Elek után Nemeth Károly kömives intézett felhívást a folyton zajongó elvtársakhoz, hivatkozva a sokat hangzotelt szocialdemokrata fejelemre, mire a lármázók némileg alább hagyták a rendetlenkedéssel. Az előnösség magadta a szót egy szocialdemokrata vezető embernek is, akit a ker. szocialisták nyugodtan és csendesen meg is hallgattak. A felszólaló szocialdemokrata utatkozott az eljen, mintha ő a támadónak a vallást. Ő egy moad — 20 évvel ezelős szocialdemokrata, de egyáltalán szíre melyből jó ker. katolikus is. A vallást erre dr. Griger Miklós adta meg, aki mint várm. bizottsági tag, a másnap meggyűlésekre jött a városba s egész valótlon il tévedt a gyűlésterembe. A ker. szocialis elvtársak ezen kitűnő bajnok néhány szóval hővrebilitáltak a gyűlés megzavarásáig.

A gyűlés végén a ker. szocialisták kénytelenek voltak hallgatni érveiket súlyos csapás alatt. A felszólaló elvtárs — ugymond — ha 20 éve szocialdemokrata is, a szocialdemokrata tudományból megokolt s itt a gyűlés — sine élti kitalányozza neki az útját, mert tudnia kellene, hogy Bebelnek, az elvtársak ajamasterének tanítása szerint a kereszténység és szocialdemokrata his és hisz. Kifejtette, hogy a szocialdemokrácia ezen a ponton a vallás elleni küzdelemében fog esodót mondani. Herodes gyánánt akajja gyermekeit, mert azok testet, nemem lelkét, meggyilkolni, de ez nem fog neki sikerülni.

A gyűlés a himnuszok ének-lésével ért véget. Mintha a hatalmas terem templomai alakult volna s az elobb égmással küzdő lelkék kiengesztelődtek volna e néhány percre, amig ajkukról egységesen szót a nemzeti inádság szózatát: Isten áld meg a magyart!

— A földbirtokreformról tárgyaltunk a városi tanácsban. Az akció eredményét legközelebb közölni fogjuk.

Kibontották a zászlócskát.

A radikális párt kisdud csapatát négy délel, öles plakáton hívta a polgárságot szörvező gyűlésre. Szende Pál pénzügyminisztert, mint főszónokot hirdették. Mag is jelent a szocialdemokrata párt, a feminis ták, a polgári pártból sok érdeklődő és a radikálisok mind a tizenketten. A pénzügyigazgatóságától is sokan voltak, de ők csak a főnök, mert principálisuk Szende pénzügyminiszter — nem jött le, hanem levelet küldött, amelyben fontos állami ügyekre hivatkozik és elvtársi üdvözlőt küldi.

Hermann László és dr. Paizs Pál meggyűléje után Tarnowszky Sándor az orsz. radikális párt titkára ismertette a programot egy részét. Beszélt a pacifizizmusról, a birtokreformról és az ardpolitikáról. Dicsérté Jászai Oszkár nemzetiségű politikáját, dicsérté a szocialdemokratákat, akikkel a radikálisok egy vagyonon haladnak, csak az osztályharcot és a kommunizmust nem helyeslik. Övtvasan kérte azokat a pontokat, amelyek nálunk nem népszerűek. Kezdegette kepet akari festeni a jövőről, amidőn kevesebb lesz az éghanyu időpompomony, de több lesz az iskolák, kevesebb lesz a pap de több lesz az orvos. Itt a hallgatóság nagy többsége fideszeskedett és a szocialdemokrata elvtársával gyorsan befejezte beszédét az előadó.

Dr. Holló Jenő ajánlatára az előnk kimondotta, hogy Jászt és Szendét táviratilag üdvözlük. A tisztakar névsorát is felolvasták. Előnk: dr. Paizs Pál, Lityán Viktória és Bebesi József. Titkár: Hermann László és Fodor Sándor. Pénztáros: Békés Róbert.

Vallásnyk leszógont a radikális és szocialdemokrata pártok közötti harmóniát és eltette a radikálisokat.

Esikor szót kért Szabó Margit polg. iskolai tanárnőjelölt és a szocialdemokraták és radikálisok türelmetlen közbeszó-lású között megkérdezte az előadót, hogyan tartja össze egyeztetetlenek iteni fejtegetését a pesti Vigadóban folyót radikális gyűlésen történt esetet, ahol a „nemzeti” lehurrogták és az internacionálét, a világ köztársaságot éltették.

Lityán Viktória az egész közönség előtt visszatetszó módon leekertette meg Szabó Margitot a volt tanítványát. Lityán Viktória volt a legellenzenve-sebb szereplője a népgyűlésnek.

a miért Szabó Margit a nemzeti érzést sürgette s a nemzetkö-ziség ellen szót emelt, kijelen-tette Lityán, hogy resteli, hogy tanítványa volt. Nála a hit és haza másodrangú fogalom, első az ember. Tizeghárom évi fehérvári tanársága alatt, amelynyire az ósdi tanterv megen-gedte, első sorban az embert nézte, a nemzetiség másodsor-ban jött. — Könnyű neki, hisz ő román, mi meg magyarok vagyunk. Mikor Rominia virág zásnak indul, galádság magyar lányoknak hirdetni, hogy a nemzeti csak másodrangú. Akkor tenne Lityán jó szolgálatot ha ezt az érdejllyi romátnaknak predikálná.

Dr. Kommandovits Gyula kérdést intézett, hogyan értik a vallás magánygy frázisát, a területi épséget és a földreformot. Tarnowszky ezekre kiterőleg válaszolt és az autonómia hívőnek vallotta magát.

Kölnben előtte való pap elhatározta, hogy a vallásra és hazafiasra vonatkozó részletek-ről hallgatni fognak, mert „Fehérvár közönsége arra még nem érétt.”

Dr. Pajzs belépésre buzdította a polgárokat és bezárta a gyűlést, Hermann László eltette az előnköt, a polgárok azonban nem léptek be — radikálisoknak. (a n.)

HIREK.

— A kormánybiztos beiktatása. A kormánybiztosok gyűlésen történt meg dr. Kövess Emil kormánybiztos beiktatása. A gyűlésen a tagok nagy számmal vettek részt. A kormánybiztos dr. Klauz György vezetésével 4 tagú küldöttség hívta meg dr. Kövess Emil minden oldalról a legmegelőbb visszhangot s bizalmat kiváltó beszédében foglalta el székét. Örömmel fogadta a megbízatást, mert szolgálatot akar tenni a hazának s a vármegyének, de aggodalommal is tekintve a néhez viszonyokat. Elődjéről, gr. Károlyi Józsefről rendkívül meleg szavakkal emlékezik meg s ker. támogatását. Gazságos partatlansággal akarja kezelni a hatalmat. Első teendője a rend megteremtése s a hatóságok tekintélyének feltámasztása s megerősítése, a munka felvételek kiszűrésével. Mindent, ami a multban érték volt, meg akar őrizni az új Magyarország számára. Kéri a tisztakar s közönség támogatását. Megállapítható, hogy ugy a kormánybiztos személye, mint előadott programja az összes pártok részéről tüntető rokonszenvvel találkozt.

A tisztikar nevében Balassa főjegyző, a törvényhatóság részéről Keressey Gyula és dr. Grigér Miklós beszétek. Ez utóbbi beszéd, mely a ker. szóciális néppárti nevében hangzott el, mélyesleges benyomást gyakorolt a lelkekre. A szónokot üdvözetekkel halmozták el. Azt mondták: végre egy ember, aki bátrak mer beszélni. Holnapra s ámulásban közölnék a beszédet.

Karácsonyi vásár. A két oldalas lapterjedelem nem engedte, hogy a Keresztény Nők Szövetsége vásártjáról részletesen írjunk. A nép szorongott a szeminárium folyosóin, bár az asztalok nagyon ügyesen szétszórtan voltak elhelyezve. Egy óra alatt minden elfogyott. A baba és a sülteményes sátor ostromollák meg legjobban. A játékasztaloknál a kereskedelmi női alkalmazottak s a divatárusnők, a virágoknál és papírtermékekénél a tisztviselőnők, a sülteményes asztaloknál a nagyobb résznyek kongregációjának tagjai álltak.

A pénztárakat a választmány tagjai közelekk. A nagyon mérsékelt arak dacára is, melyet ismételtén csak helyesebb tudunk, 3000 K tisztá jövedelme volt a vásárnak. A sok nevetlen adakozónak ez uton mond köszönetet a választmány. Koronája volt a vásárnak az öt órai ünnepély. Mátrai Rudolf igazgató Anatole-France: „Az istenek szonjaskáj” c. regénye két mellékletének elolvasására volt a beszéd szemesen, költőien s meggyőzően. Schlichta Margit missziós nővér fácskája hallgatott: éldeke a társadalomnak, hogy a népművelésnek vonuljanak be a parlamentbe; ott pedig, ahol a nők együttműködnek a férjpartókkal, ki kell kőni a keresztény s általában nem radikális nő-programját. Balogh Dusik elsőrangú írója előadta „A Menasz közgyűlése” című monológját, melyet Szűcs Ivan főhadnagy is. A viharos táps volt a kritika. Minthogy a legagilisabb rendes tagok kiszorultak a tereméből és több százán-elmek, mert nem fértek be a terebé, nyilvá nosan kéri a szövetség Balogh Dusik, hogy pénteken este ismétlje meg előadását. Ugyanezt kéri Szauer-Lululot is. Szauer Lululot sokat vártunk a Konstantin úncrénélyen való fellépése után. Sik Sándor drámái költeménye nagyon próbára tette Szauer Lulu szavalóképességét, de ő nagyszereűien győzte a próbát. Teszák lonka bájos alakja volt a háboru dolgozóóójének. A kedves Klökner névéről pedig azzal búcsuzunk, hogy a viszontlátrasa legközelebb: Ezen őszinte búcsuzás a lap kritikája játékuokról. Sok lelkesedés, kedves-bensőség jellemzi az eszt s lefedette a tulajdonságot s a nehezségeket, mely a bemenetnél volt, hol a rendezőség egy kis technikai hibát követett el.

Eljegyzés. Turmayer Gyula, a Székeshérvári Takarékpénztár tisztviselője, eljegyezte Ribianszky Gabriellát, Ribianszky Elemérnek, a bicsádi uradalom igazgatójának leányát.

Erozzalmas tragédia.

Károly József gróf volt főispán hérvárúcsurgói bírtoknál megdöbbentő tragédia játszódott le a múlt héten. A gróf érdekében mint erdőőr volt alkalmazva Horváth Ferenc. Ott lakott a családjával feleségével és négy kis gyermekével együtt egy kis erdei lakásban. Jött a háború s a férjet elvették az ellenség ellen, a hol el is esett. A jószívű gróf az asszonynak meghagyta a férje minden illeményét, sőt a lakásban sem háborgatta. Fölajánlotta ugyan neki, hogy benn a faluban vagy a pusztán ad neki lakást, a hol mégis nagyobb biztonságban lehet, amire az asszony azt mondta: — Nem félek senkitől, nem bírák mily szegény asszonyt senki, itt maradok tovább és veszdöm a régi házi gondokkal, hogy tisztességesen megélhessünk. A múlt hét csütörtökjén estefele egy ember jelent meg az udvaron fejevel s minden előzetes, szólítás nélkül rásitotta az asszonyra a puskát. Az árterek a jobb mellét elvették az asszonyt. Összeest később a fészerben bevászorgott a konyhába, a hol a kis gyermekeket vették körül. A legnagyobb-fiu, 11 éves, ijedében, hogy a rossz ember esetleg öket is ne bánja, bezárta a konyhajtét. A nyomorult négy kis gyermek kétségbeesett siránkozással borult az édesanya vérző, vergődő testére. Próbálták az ágyhoz vonzolni, nem bírták, vagy tíz percnyi talalküzdődel után kiszenvetted. Gyertyát gyújtottak a fejénél és a négy kis apátlan, anyátlan árva ott virrasztott könnyvel megelgelig a meghidegült holttem mellett. Reggel a 8 éves kis leány bement Keresztesre a csendőrkéri, a kik kimennek az erdei lakhoz és borzadva látták a szörnyű büntetési alkötait. A -sárban megtalálták a gyilkos ember lépéseit, a melyek Molnár Istvánhoz vezettek. Meg is találták. Nyolc nap előtt érkezett a fronról s egy szóval sem tagagta, hogy a gyilkosságot ő követte el. Miköz kerdeztek, hogy miért cselekedte, csak annyit felelt: — Nem tudom.

Ez a két szó magyarázza meg az ilyen szörnyű tragédia minden előzményét. Nem tudja, így csinálja a háboruban éveken keresztül s így folytatja, itthon azok között, a kiket most már védenie kellene. Szörnyű elvadultság, teljesen kifordultunk a rendes gondolkodásu emberek észjárásából. Isten mentse szegény hazánkat hasonló esetek megisméllődésétől.

A kis árvákat most Károlyi József gróf és neje vették pártfogásukba s a kik a háboru folyamán annyi ezer-ajószívű emberrel cselekedtek jól, természetesen nem feledkeznek meg azokról a szegény gyermekekről akik a maguk hibáján kívül apátlan-anyátlan árvák lettek.

3 lesoványodott, terengyölódott munk is jelent meg szombaton a Nemzeti Tanács előtt. Elmondák, hogy a Vilamos-telepén dolgoznak naponta 12 óráat és havi fizetésük 150 korona. Ruhát kértek a Nemzeti Tanácstól, amit a jelenlevők közül néhányan fel is ajánlottak. A N. T. pedig át ír a vilamos teleprek, hogy 8 órai munkaidő mellett fizessen napi 30 koronát.

A polgárorség fejlesztik.

Székeshérvári Kölelmies Szövetség kezdeményezésére a polgárorség fejlesztését városrésznként öhajlták szervezni. A szervezetbe a külvárosi iparosok és kereskedők is bevonandók. A szervezet Kovács Kálmán a helybeli polgárorség parancsnoka veszi. A városrésznkénti szervező gyűlések ideje és helye a következő:

Felsőváros: Kedden dec. 17-én este 6 órakor a felsővárosi Kath. Kör.

Vízváros: Szerdán dec. 18-án este 6 órakor a Rákóczy utcai iskola.

Tődváros: Csütörtökön dec. 19-én este 6 órakor a Szechenyi utcai iskola.

Palotaváros: Pénteken dec. 20-án este 6 órakor a Szömörce utcai iskola.

A földművesek, iparosok, kereskedők saját érdekeikben cselekszenek. ha a gyűléseken részt vesznek.

A kis üstötről megint nagy vita volt a N. T. nagy tanácsülésén, mert a kis gazdák eddig nem juthattak a főzéshez szükséges üstökhöz. Kétségek Elek felvilágosította a zuglódi gazdákat, hogy az üstök legnagyobb részét hadi élelőkre használták van azonban 3 üst, amelyet a pénzügyigazgatóság kell kieszközőlni. Ebben az ügyben dr. Steiner Jákó vezető főnök a megye kiadósságát a pénzügyigazgatóhoz.

A gazdasági hivatal hivatal mellé 3 tagból álló szakbizottságot fogunk kirendelni, hogy a város gazdasági ügyeit végre rendbe hozzák.

A részesség okozói ellen. Legszigorubb büntetést teájuk!! Tudomására jutott a Nemzet Tanácsnak, hogy sok olyan lelkiismeretlenül pénzővár szőlőbirtokos van, aki tiltott zúgkorcmát tart pincéjében, ahol literenként 7-8 koronájával méri a bort. Uzsorakodnak ezek a zúgkorcmárosok és részeg embereket szabadítanak

közös szomszédokból meg mindig nem legmegnyitotabb helyzetű városunkra. A N. T. felhívta a rendőrséget, hogy a legereyesebben ellenőriztesse a szőlőhegyeket és az ilyen alávaló visszaéléseket elrettentő szigorral torolja meg, elsőbb a saját hatáskörében, azután a javadalmi eljárást indíttassa meg, koboztassa el az ilyen gőzösöszagban bűnös emberek egész borkészletét és kötelezze őt arra, hogy az iteleit saját költségén valamennyi helybeli újságban tetesse közzé.

Egyelőre megszűnt az ingyen fautalványozás. A városi hatóság tudatja a közönséggel, hogy fuvar és munkabérből miatt az ingyen fautalványozás bizonytalan ideig szűnetel.

Az általános drágaságról és az árak letérszerűsítéséről. A N. T. szombán gyűlésen, Keiskés Elek a bajgyökérre mutatott és azt ajánlotta, hogy ne csak a kereskedelmi, ipari és mezőgazdasági eljéket tegyék olcsóvá, hanem a munkabéreket is szállítsák le. Van tapasztalat, aki miniszterelnöki fizetést kap, viszont a tisztviselők most is silyánt bért kapnak. A N. T. többsége helyeselt és csak azok mondták ellent, akik Ketskést fértették.

Rendőr hírek.

Feljelentést tett a rendőrségen Kovács György Demkőhegyi lakos, hogy három ismeretlen lakos felnyitotta bezárt lakását és sok ruhát, közt. segélyző egyleti könyvet, 3000 koronáról szóló Kőgazd. Bank által kiállított takarékkönyvet elvették. A rendőrség kiderítette, hogy a tettesek: Horváth János Probaessendor; Bogdán Gyula 10-es hűszár és Tarl Imre volt javítóintézetű növendék, jelenleg nemzetőr. Ok lopták el Antal József Budai-uti lakásáról a szózt húst. A rendőrség nyomoz, hogy nem lehet-e lelküket más betörés büne is.

Koszorúmegváltás címűen Marschall Nándorné elhunya alkalmával Szegő Sándor 100, dr. Szegő Miklós 50 koronát adott a jótékony nöégyletnek.

Köszönetnyilvánítás. Mind azoknak, akik felejtethetetlen látve sem temetést megjelenek, tavatárára koszorút helyeztek; vagy bántunkban bármiképp résztvettek ezúton mond hálás köszönetet. Antal János és családja.

Karácsonyi okcsió!! dupla széles selyem és papillon minden színben és minőségben, métere 85 korona, míg a készlet tart Vermes Aruházában.

Elveszett a megyeházán vasárnap d. u. tartott négyülésem (a karzat) egy női reutük, a melyben a pénztárcán kívül kulcsok voltak. A becsületes megtalálá csak a kulcsokat küldje vissza lapunk kiadóhivatalába, ahol illó jutalomba részesül.

Bojtorján hájszesz nagyon bevált hajapoló, erősíti a haj gyökereit s szünteti a korpa képződést. Egy üveg ára 6 koroná. Szűts Róbert gyógyszerárban. Károly király-ter.

Köhögés ellen kitűnően bevált hájszesz; a Störk szájtilla. Egy doboz ára 2 korona Szűts Róbert gyógyszerárban.

Társzerkesztő: **ALAPI NANDOR.** Kiadó tulajdonos: **SZ- FEHÉRVÁRI EGYHAZMEGYE.**

APRÓHIRDETÉSEK.

Ujszágelárusítók, feivételnek a kiadóhivatalban.

Karácsonyi okcsió!! dupla széles selyem és papillon minden színben és minőségben, métere 85 korona, míg a készlet tart, Vermes Aruházában.

Akácvirág és lépesmész kicsinyben is kapható: Pollermann méheszet, Pálya-utca 28.

Felsőkirályos 2. számu haz szabaddéből eladó. Tudakozódní lehet Csorda-utca 2.

Egy mindenes felvétetik; Sztarkovszky, selymefestőnél, Megyház-utca.

Kiintóink felvételnék Knázovitzky divatruházában.

Egy szakácsnő, esetleg bejáró szakácsnő kesetetik. Kégl György-utca 16.

Erős orosz ponnól és szeta eladó. Szunyog-utca 11.

A szepentelei uradalmában 1818-as termésű bor eladó. Tudakozódní lehet az intézőségnel, Sárpentelen u. posta Székeshérvári.